कैलासाग्रे कदाचिद्रविशतविमले मंदिरे रत्नपीठे संविष्टं ध्याननिष्ठं त्रिनयनमभवं सेवितं सिद्धसंघैः देवी वामांगसंस्था गिरिवरतनया पार्वती भक्तिनम्रा प्राहेदं देवमीशं सकलदितकरं वाक्यमानन्दकन्दम् १=

मं.
१

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ नमः परमात्मने श्रीपुराणपु।
रुषोत्तमाय नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमं देवीं
सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् १ अज्ञानतिमिरां
धस्य ज्ञानांजनशलाकया चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै
श्रीगुरवे नमः २ ॐकारेति देवेन्द्रमौलिमंदारमकरंदकणारु
णा विघ्नं हरंतु हेरंबलंबोदरगजाननाः ३ ॐ जयति
पराशरसूनुः सत्यवतीहृदयनंदनो व्यासः यस्यास्य
कमलगलितं वाङ्मयममृतं जगत्पिबति ४ तत्रैव
गंगा यमुना च तत्र गोदावरी सिंधुसरस्वती च सर्वाणि
तीर्थानि वसंति तत्र यत्राच्युतोदारकथाप्रसंगः ५

नूतनजलधरारु
चये गोपवधूटीदु
कूलचौराय तस्मै
कृष्णाय नमः संसार
महीरुहस्य बीजाय
भ्रमरीकवरीभार
भ्रमरीमुखरीकृतम्
दूरीकरोतु दुरितं
गौरीचरणपंकजं

[illegible]सिष्ठं नप्तारं शक्तेः पौत्रमकल्मषम् पराशरात्मजं वंदे शुकतातं तपोनिधिम् व्यासाय विष्णुरूपाय
व्यासरूपाय वि[illegible]वे ब्रह्मविधये वासिष्ठाय नमो नमः अचतुर्वदनो ब्रह्मा द्विबाहुरपरो हरिः अभाल
लोचनः [illegible]णाः ८

विद्या नाम नरस्य रूपमधिकम् प्रच्छन्नमन्तर्द्धनम् विद्या भोगकरी यशः
सुखकरी विद्या गुरूणां गुरुः १ विद्या बन्धुजनो विदेशगमने विद्या परा
देवता विद्या राजसु पूजिता न तु धनम् विद्याविहीनः पशुः २
चौरचार्य्यं न च राजदण्ड्यम् न भ्रातृभागं न करोति भारम्
दाने कृते वर्द्धति नित्यमेव विद्याधनं सर्वधनप्रधानम्

विषादप्यमृतं ग्राह्यममेध्यादपि काञ्चनं नीचादप्युत्तमां विद्यां स्त्रीरत्नमकुलादपि १
त्यजेद्धर्मं दयाहीनं विद्याहीनं गुरुं त्यजेत् त्यजेत्क्रोधमुखीं भार्यां निःस्नेहान्बान्धवांस्त्यजेत्
अश्रमं तं पूजयेद्राजा अश्रमं तं पूजयेद्द्विजः अश्रमं तं पूजयेद्योगी स्त्री अश्रमं तिविन्दपाति १

प्रतिज्ञाते प्रतिज्ञांप्रकरोत्

मार्गं

भृंगीशसंहितायां शिवेनोक्तं पूर्णपात्रं तत्र दद्यात्तं विना सुखं दं न हि भैरवी
पूर्णपात्रं महादेव किमर्थं दीयते नरैः नानाविधैर्व्यंजनैश्च नानापक्वान्नभोजनैः
तृप्तिं न याति देवेश प्रेतः तत् तद्विबाधिताः पूर्णपात्रं त्वया प्रोक्तं कस्मादेवं महेश्वर
इति मे संशयं छिंधि यद्यहं प्राणवल्लभा भैरवः पूर्णपात्रविधिं वक्ष्ये शृणु देवि यथार्थतः रक्षार्थं यजमानस्य विजयार्थं नृपस्य च सर्वविघ्नविनाशार्थं यत्सृष्टं ब्रह्मणा पुरा
तण्डुलैः सफलैर्मुद्गैर्नागवल्लीसमन्वितैः वटिकापूगसंयुक्तैः शुभ्रभूयिष्ठसैन्धवैः
पूर्णपात्रं कृतं त्वेतत् ताम्रस्वर्णकं पट्टवस्त्रेण संछन्नमानीय शुद्धमानसैः धार्य
मीशानदिग्भागे सर्वविघ्नविनाशनम् स्वस्ति त्व इति मंत्रेण पूर्णपात्रं न्यसेत् सुमान्
स्कंदादयो राक्षसाश्च कूष्माण्डा ये च हिंसकाः घोराविनाशकाः क्रूरा ये चान्ये विघ्नका
रकाः विघ्नं तस्य न कुर्वन्ति पूर्णपात्रान्नदानतः देवकार्ये पूर्णपात्रं पितृकार्येऽपि निर्वपेत्
एतद्दुर्धर्षं मया देवि पूर्णपात्रं तवेरितं यद्दत्त्वा न पुनर्विघ्नं कदाचित्तस्य जायते तस्माद्दद्यात्
सदा धार्यं पूर्णपात्रं महेश्वरि इति पूर्णपात्रं भाषया जंग ॥

धेनधर्मेण॰ तेनधर्मेण

येन बद्धो बली राजा दानवेन्द्रो महाबलः तेन त्वां प्रतिबध्नामि रक्षे मा चल मा चल १
दानवेंद्रो महाबली येन धर्मेण बद्धः तेन धर्मेण त्वां अहं प्रतिबध्नामि हे रक्षे मा चल मा चल
चलायमानन हो

आषाढीमवधिं कृत्वा यः पक्षः पंचमो भवेत् तत्र श्राद्धं प्रकुर्वीत कन्यास्थोऽर्को भवेदिति १ कृष्णपक्षः कन्यागतः सूर्यः कृष्णपक्षः पक्षश्च पंचमः कन्यागतः पंचमश्च सोऽत्यंतपुण्य उच्यते २=

प्रतिपद्दर्शषष्ठीषु नवम्यां रविवासरे दन्ते च काष्ठसंयोगो दहत्यासप्तमं कुलं १
ज्वरस्योत्पादनं यस्य शुभं तस्य न कारयेत् दोषनिर्गमनात्पश्चात् तस्यैव धर्मं समाचरेत्
जातके च मृते वापि विवाहं यः करोति च तयोरेकोऽतिमृत्युः स्यादेवं शुक्रोऽब्रवीत् ३
शिशोर्मातरि गर्भिण्यां चूडाकर्म न कारयेत् आपंचमाब्दात्परतः चूडाकर्म तु कारयेत्
पुत्रोद्वाहात्परं पुत्रीविवाहो न कृत्स्नत्रये न तयोर्व्रतमुद्वाहं मंडनादपि मुंडनम् ५
विवाहस्त्वेकजातानां षण्मासाभ्यंतरे यदि असंशयं त्रिभिर्वर्षैस्तत्रैका विधवा भवेत्

घोड़ा च सिंह म सूर
स अश्वो शशिकर वाराह
बाज सीचान मृग उंदिर उदू
बु संडा महिषा लूका कूर्मो
वाहनानि नवग्रहाः ९

अज्ञाने भार्गवं गोत्रं नदानाणां
चरोहिणी अमावस्या तिथि
आदेयस्तन्नायते तिथिः

ज्ञानं तृप्तिः
विज्ञानं चित्तवृत्तिः

घोड़ा च सिंह म सूर बु बाज ब हलण शु उदू श संडा ऊंठ के कछू
स अश्वो शशिकर वाराह सीचान मृग उंदर महिषा लूका कूर्मोऽथ
वाहनानि नवग्रहाः

आयि मतिगतशीर्षपीडा
पादि: योगासमुद्रका

पूर्वाह्णे जायते देवा मध्याह्ने मनुजास्तथा
अपराह्णे पितॄणां तु सायाह्ने राक्षसास्तथा

अथ सकलकलिमलापहारिणी विष्णुजनमनश्च
मत्कारिणी श्रीमद्भगवद्भक्तिवर्द्धिनी श्रीमद्गुरुच
रणसेवानुकूलिनी आध्यात्मिकादित्रिविधतापो
न्मूलिनी श्रोतृवक्तृणां परमारोग्यप्रदायिनी तत्रापि
श्रीअनुस्मृतिसंबोधिनी परमविचित्रकथामयाप्र
स्तूयते श्रोतारः सावधानतया शृणवंतु कथाप्रारं
भः ॥

श्रेष्ठता गंभीरता मैत्रता शीतलता सर्वपदार्थोंकात्याग जानना अंतःपुरं स्त्रियः इव

आर्यतां हृद्यतां मैत्रीं सौम्यतां मुक्ततां ज्ञतां समाश्रयंति तं नित्यमंतःपुरमिवांगनाः नकेचनजगद्भावातत्वतस्तुप नागरनागरीकांत श्यामलत्वा रूप ॥

व्याप्त आचार मधुरबानी — पेशलाचारमधुरं सर्वे वांछंति तं जनाः वेणुं मधुरनिध्वानं वने वनमृगा इव सुपुत्र — कलायुक्तः चंद्रमिव

वत्सप्रशमितभावहृत्तिना स्थितं सदा जाग्रति येन चेतसा कलान्वितो विधुरिव यः

सदा पंडितैः सेव्यते — सदा बुधैः निषेव्यते मुक्त इती हसस्मृत इति मातरीव शममेयाति विषमाणि मृदूनि च — कठिनानि कोमलानि

विश्वासमिद्भूतानि सर्वाणि शमशालिनि तपस्विषु वक्तृज्ञेषु याजकेषु नृपेषु च वल
वत्सु गुणाढ्येषु शमवानेव राजते इति

तृष्णा प्राणस्य धर्मः मनसो धर्मः शोकमोहौ जरामृत्यू देहधर्मः

बुभुक्षा च पिपासा च प्राणस्य मनसः स्मृतौ शोकमोहौ जरामृत्यू देहस्येति षडूर्मयः ६
स्नाय्वस्थिमज्जानः शुक्रात् त्वङ्मांसानि शोणितात् नादि तिष्ठ दोषाः ८ रसासृङ्मांसमेदोस्थिमज्जशुक्राणि धातवः ७ प्राणापानव्यानोदानसमाननागकूर्मकृकलदेवदत्तधनंजयाः १०

परिचोलो हृत्पुण्डरः निष्पत्नो कथितप्रायेत्यमरः

रसासृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्राणि धातवः ७
२=

जितषड्गुणः
तृष्णा पिपासे शोकमोहौ
जरामृत्यू षडूर्मयः एते
षडूर्मयः जिताः येन सः
आत्मा नी

एकायनोऽसौ द्विफलस्त्रिमूलश्चतूरसः पंचविधः षडात्मा

सप्तत्वगष्टाविटपो नवाक्षो दशच्छदी द्विखगो ह्यादिवृक्षः १

बुभुक्षा च पिपासा च प्राणस्य मनसः स्मृतौ शोकमोहौ जरामृत्यू देहस्येति षडूर्मयः

भूमिरापोऽनलो वायुः खं मनो बुद्धिरेव च अहंकार इतीयं मे भिन्ना प्रकृतिरष्टधा २=

त्वक्चर्ममांसरुधिरमेदोमज्जास्थिधातवः ७

त्वक्चर्ममांसरुधिरमेदोमज्जास्थिधातवः

सुपर्णावेतौ सदृशौ सखायौ यदृच्छयैतौ कृतनीडौ च वृक्षे एकस्तयोः खादति पिप्पलान्नम् अन्यो निरन्नोऽपि बलेन भूयान् १

भूम्यम्बुतेजोमयाः सप्तप्राणो व्योमाम्बुवायुभिः गुणात्मकानीन्द्रियाणि भूतादिप्रभवा गुणाः
मनः सर्वविकारात्मा बुद्धिर्विज्ञानरूपिणी एत द्भगवतो रूपं स्थूलं ते व्याहृतं मया महीदिभिश्चा वरणैरष्टभिर्बहिरावृतम् अतः परं सूक्ष्मतमम व्यक्तं निर्विशेषणम् अनादिमध्यनिधनं नित्यं वा ङ्मनसः परम् अमुनी भगवद्रूपे मया ते ह्यनुवर्णिते उभे अपि न गृह्णन्ति मायासृष्टे विपश्चितः स वाच्य वाचकतया भगवान्ब्रह्मरूपधृक् नामरूपक्रिया धत्ते सकर्माकर्मकः परः

प्रकृत्या सहात्मभिः
स्थूलसूक्ष्मकारणसूत

मायया सव्यापारः वस्तुतः

अधियज्ञं ब्रह्म जपेदाधिदैविकमेव च आध्यात्मिकं च सततं वेदान्ताभिहितं च यत्
यत्तमधियज्ञत्वप्रवृत्तं ब्रह्म वेदं अधियज्ञमिति
तथा देवतामधिकृत्य प्रवृत्तं तथा जीवमधि
कृत्य तथा वेदान्तेषूक्तं सत्यं ज्ञानमनन्तं
ब्रह्मेत्यादि ब्रह्मप्रतिपादकं सर्वं वा जपेत्

इति ... विशास्त्रविशारदम्
इङ्गिताकारचेष्टज्ञं शुचिं दक्षं कुलोद्गतम्
अनुरक्तः शुचिर्दक्षः स्मृतिमान् देशकालवित्
वपुष्मान्वीतभीर्वाग्मी दूतो राज्ञः प्रशस्यते

वजीर ऐसा चाहिये

कर्मणा बाध्यते बुद्धिर्न बुद्ध्या कर्म बाध्यते
सुबुद्धिरपि रामो यः स्वर्णमृगमन्वगात्

... मनसि वैराग्यं जायते सर्ववस्तुषु
... देवसत्ये सेद्धि ... तन्यथापतितो भवेत्

कालपत्नी ... मती

अथ शनिपादविचारः पाद ४
शनिभं जन्मभं चैकं चतुर्भिर्भाग
माहरेत् सौवर्णलोहजं ताम्रं रौप्यं
पादचतुष्टयम् अन्यच्च जन्मेर्से
तद्धस्तवर्णहानिः द्विपंचतं दारजतं
शुभं च त्रिसप्तदशताम्रशुभं वदंति
चतुराष्टमे द्वादशलोहकष्टम् १

आश्विनस्यादिनान्यष्टौ सर्वे कार्ति
कवासराः यमदंष्ट्राणि विख्याता
मितभुक्तत्र जीवति १
चैत्रे मासे गुडाहारः वक्राहारास्त्र
कार्तिके माघमासे निराहारः
भवन्तु तव शात्रवः १

अभ्रातृजां प्रदास्यामि कन्यां तुभ्यमलंकृताम्
अस्यां यो जायते ... मे पुत्रो ... ति १

... न्यरतो यत्तु ... भर्तृकुले स्त्रिया अन्वाधेयं तदकं तु लब्धं बंधुकुलेतया
... अन्वाधेयं ... पत्या प्रीतेन चैव यत् पुत्रो जीवति वृत्ताया प्रजायाः ...
... प्रजाप ... अप्रजायाम् ...

कूटस्थ नि[illegible]रात्मा

अग्रजेर्यद्विजेर्भुक्तं परिवेत्रादिभिस्तथा अपाङ्क्तै-
येर्यदन्यैश्च तद्वैरक्तांसि भुञ्जते दाराग्निहोत्रसंयो
गं कुरुते योऽग्रजे स्थिते परिवेत्ता स विज्ञेयः परिवित्तिस्तु पूर्वजः परिवित्तिप
रिवेत्ता यया च परिविद्यते सर्वे ते नरकं यांति दातृयाजकपञ्चमाः भ्रातुर्मृ
तस्य भार्यायां योऽनुरज्येत कामतः धर्मेणापि नियुक्तायां स ज्ञेयो दिधिषूपतिः
परदारेषु जायेते द्वौ सुतौ कुण्डगोलकौ पत्यौ जीवति कुण्डः स्यान्मृते भर्तरि
गोलकः तौ तु जातौ परक्षेत्रे प्राणिनौ प्रेत्य चेह च दत्तानि हव्यकव्यानि ना
शयेते प्रदायिनाम्

नाशयतः प्रदायिभिर्दत्तानि

अल्पोदकस्तृणो यस्तु प्रवातः प्रचुरातपः
स ज्ञेयो जाङ्गलो देशो बहुधान्यादिसंयुतः
प्रचुरधार्मिकजनं रोगोपसर्गाद्यैरनाकुलं
फलपुष्पतरुलतादिमनोहरं प्रत्यन्तसमीप
वासम्लेच्छाटविकादिजनं स्थलभक्तापि वाणि
[illegible]तामं संश्रयीत =

प्रत्यवायेन विपरीताचारेण

तच्चोक्तम्

सितवस्त्रोपवीते च सितमाल्यानुलेपने
परिधाय चरेत्कर्म समाहितमनस्तथा १
आपोज्योतिरसोमृतं ब्रह्म भूर्भुवः स्वरोम्
एतद्रूपमित्यर्थः

आपः जलस्वरूपमित्यर्थः ज्योतिः तेजःस्वरूपम्
मणिधातुपाषाणप्रभृतिषु स एव भर्गस्तेजोरूपेणावसतीत्यर्थः
रसो वृक्षौषधितृणादिषु रसरूपेणावसतीत्यर्थः
अमृतं मोक्षरूपं चेतनात्मानमित्यर्थः प्राणिनां हृदये
सूर्यमण्डलमस्ति सूर्यमण्डलमध्ये सोममण्डलं
सोममण्डलमध्ये तेजः तेजोमध्ये सत्वं सत्वमध्ये चेतनात्मा
भर्ग एव ब्रह्म ब्रह्मस्वरूपम् ॐ भूर्भुवः स्वः एतद्व्याहृतित्रयम्
सत्वरजस्तमोमयं ब्रह्मविष्णुरुद्रात्मकमित्यर्थः
स एव भर्गो ब्रह्मविष्णुरुद्रतया सृष्टिस्थितिप्रलया
न्करोतीत्यर्थः श्रुतिरोंकाररूपम् ओमित्येका
क्षरं ब्रह्मेति श्रुतिः एतादृशो भर्गः तेजो धीमहि ध्यायेम
चिंतयामेत्यर्थः तथाभूतो भर्गः अस्मान्प्रेरयतु स एव
ब्रह्मस्वरूपो भर्गः भूरादिसप्तलोकान् ब्रह्मविष्णुरुद्रादि
देवांश्च प्रदीपवत्प्रकाशयति तथात्मनि ब्रह्मणि ज्योतिषा
सहैकभावं करोतीति चिंतयन्प्राणायामान्कुर्यादिति
एतस्याः सम्यगर्थचिंतनेन कथमपवर्गसिद्धिर्न भविष्यतीति
अलं व्याख्यानेन ॥

तीर्थेस्तेयं धूपदीपौ
पश्चात्स्वछासनादिसर्वं
वाहोदक्षिणनैवेद्यं
प्रतिपादनम्

वेदान्तरेण मंत्रेण यजमानः सप
त्निकः समग्रं दर्शयेच्छ्रीर्वं आर्या
दाज्यस्य वीक्षणम्